

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ԱՄԵՐԻԷ

Իմենթըն դէհէր սաթը
 Ը Իշիէ գիրիւնէ Եֆա 8
 Իրմենի ալ ֆա 2, զէ Իւ
 շիւնիւ Ը սայրի Եֆա
 Խա Իրիւ Էհէ Ը Իւմէ սէ
 Ըսալն Գ Եօուլմաեւ Ի
 Խա Ը սաթը Եւլմաուր
 Մէթուլ զէ սայրի
 Գ Եւթա Ը Իննէ Ըսիւ
 Ըսալն Ը Ըսալն Ը Ը
 Իւլմա Ը Ըսալն Ը Ըսալն
 Ը Ը Ը Ը Ը Ը Ը Ը Ը Ը
 Ը Ը Ը Ը Ը Ը Ը Ը Ը Ը

ՀԻՒՄԵՐՈՒ 2123

Տխնեան լըն քեաթիթէ յի շէհրլէրինտէ
 ԿՊԻՐԵՆՈՐ : Ֆապրիկանըն , իւզէրինտէ
 ԴԷՆ ՏԵՁ ԱՊԵՅԼ եաղլը մարդասընր իսթէ

Ղազարոսեան Գրիգոր էֆ. Նաֆիլէ
խանընտաքի օտասընտան, պուլ քէրէ

ՀԱՅԿԻ ԵՎ ՐԹՈՒՆԵՐՆԵՐԻ ՀԱՊԵՐ ՄԼԱ-
ԶԷՆԴԻՐԻ, ՎԷ ՍԱՅԻՐ ԷՃԳՏԸ ՀՌԷ-
ԼԱՐԸ, ՊԱՂՉԷ ՊԱՐՈՒՍՈՒՆՈՒՄ ՔԱ-
ՐՈՐԸ զարըսընոմ, միւմախէյ՝ Մ.
Փաստապետներն 7 նիւմբրու մա-
ստորոշումն ԱՄՆԻ ՔԱՆԱԾԱՆԻ

իչ պու Տիւրպինի աչք վէ մահպու-
պէի իվել նամ հիքեայէ տէօրթ ճիւտէ
թագսիպ օլունուպ, հէր իրմէնի քի-
թապճըլար եանընտա, քէօրիւ պա-
շընտա Պարագ առա վէ շագէթա սաթը-
ճըլար մարիֆէթի իլէ պէհէր ճիւտի
պիւրէր չէյրէք մէհնէյէ սաթըլըր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կ. Պոլիս 73 փետ. 23

... Խմբագիր,

1873 փետ. 17ի գիշերը յիշատակաց արժանի օր մ'է, յորում Հայք երկու- քի բաժնուած, մին կը գիմէր Բերա Գաղղիական թատրոնը, վեհ նպատա- կի մը հիմ գնելու, և միւս մասը կը դիմէր կէտիք-բաշայի Ոսմանիէ թատ- րոնը, Հայու թեան անգուգական բա- րերարներէն միոյն բազմաշարար Աւե- տիք Պատրիարքի գաւազանգետ գայ- լերու (ճիգու իթու թիւն ըսել կամիմ) ճիւղներէն կրած տառապանաց և վշտակից վախճանին կենդանի պատկե- րը տեսնելու համար:

Այս կարգին մէջ գտնուելու բարե- բաղդութիւնն ունեցայ նաև ես, աւե- լորդ. չեմ համարիր ներկայացնալ խա- ղին հեղինակութեան, դերասանական խմբին և Հայ եկեղեցականաց նկատ- մամբ քանի մը խօսք խօսիլ:

Խաղին Մեծ. Հեղինակը, ըստ ա- մենայնի հոգ. տարած է իւր երկասի- րութեան մէջ չափազանցութիւններէ խորշի և խաղին բնական վեհութիւնը պահել, որով կիրթ ճաշակի տէր մէկն ըլլալը ցուցնելէ զատ՝ իւր հմտութիւ- նը ու ուշիմութիւնն ալ յայտնած է խաղին գլխաւոր մասանց մէջ բանե- ցուցած աղու ձևերով, վաւարուն երեւակայութեամբ ու լեզուաւ, մա- նաւանդ այն մասին մէջ, յորում վը- տակիր Պատրիարքը մինչդեռ իւր օր- հասական ժամուն մէջ կ'օրհնէր Տաճ- կական գործարարութիւնը և միւս կող- մէն անէծք կը թափէր ոյն չար ոգի- ներուն որք Գողգոթայի հեղ Մարգուէն կերպարանքը մտած իրեն և ազգիս այնքան աղետից և չարաց պատճառ- եղած էին: Տե՛ս դու Հայ, որչափ տար- բերութիւն խաչապաշտի մը և Մահմե- տականի մը մէջ, խաչապաշտը չարաչար կը հալածէ զխաչապաշտը և Տաճկա- կան գործարարութիւնը նա մանա- ւանդ դեռահաս թրքուհի մը, Այլէ օրիորդ մը խնամք, գորով և յարգանք չի զանտէ ետև ամեն ճիգ կը թափէ Հայոց թշուառ Պարիարքը ազատելու: Խաղին այս մասը թող ճիգու թու- թեան մշտնջենական նախատինքը և հեղինակին զգայնութեան մէկ հաւաս- տիքն ըլլայ:

Իսկ գալով դերասանական խմբին՝ կըսեմ, իրենց յաջողակութիւնը գոհու- թեան արժանի էր և հանդիսատեսը պահ մը յանձնեալն փոխեալ պիտի կար- ծեր զինքը, եթէ թատերական արհես- տի մը գոյութիւնը մոռնար. այս առ- թիւ մեր խորին շնորհակալութիւնը կուտամբ բովանդակ խմբին, նա մա- սաւանդ Թ. Պատրիարքեան էֆէնտիի, Գ. Հ. Ռշտունի էֆէնտիի և Օր. Վ. Գա- րագաշեանի, որոնք կարծես ուխտած են օտար բեմերու հետ մրցիլ, ապրին ուրեմն և շատ ապրին, նաև Է. Բաշեան, Պէնկիւն և փափաղեան էֆէնտիները:

Գանք հիմա Հայ կղերականութեան: Այն ինչ հոն համախմբեալ բազմու- թիւնը կը տեսնէր իւր սիրելի պատ- րիարքին ճիգու թու թեան անազոյրոյն ձեռքերով կրած քստմնելի ու սոսկալի տառապանքն ու չարչարանքը, չէր կըր- նար առանց արտասուքի անտարբեր մնալ, լացաւ ժողովուրդը, լացաւ նաև կղերականը. այս վերջնոյն արտասուքը ժողովուրդին ուրախութիւն և մխիթա- րանք պատճառեց, որովհետեւ այս ա- ռաւին անգամն է որ կը տեսնէ Հայ կղե- րը թատրոնի մը մէջ և այն ալ ոչ իբր

անտարբեր հանդիսատես, այլ իբր մա- նա կից ժողովուրդային կամ լաւ ևս է ը- սել ազգային զգացմանց, Ապրի Հայ կը- ղերը, որ ինքն ալ ճանչցաւ վեհ և ազ- գանուէր անձի մը արժէքը, և փութաց իր ներկայութեամբը պատուել նորա անմահ յիշակը, ապրի մանաւանդ Գեր- փո՛ւ. Ս. Հայրը, որ եկեղեցականներն այսպիսի ներկայացման մը առաջնոր- դեց, յուսով եմք որ յետ այսորիկ ևս այս տեսակ լի բարոյականութեամբ և ազգային խաղերու պիտի հաճին ներ- կայ գտնուիլ, ոչ թէ մէկ երկուք, այլ խմբովին ընդ որս նաև Ամեն Ս. Պատ- րիարք Հայրը:

Տէր, խնդրեմ հաճեցէք հրատարա- կել սոյն գրութիւնս Մանգումէ ազա- տախօս լրագրոյդ մէջ, ընդունելով կանխաւ իմ խորին շնորհակալութիւնս: Որով եմ քոյդ. անձնուէր Պ. Կ. Կոկիկեան

Մէջքերու օեռնուն թէքարաքն իճ- րաւնա հիմնէթ օլունմասը արգուսիյ- լէ, օն գըթա իմզա իլէ թարաֆըթըզ կէմիշ, վէ տէրճի թալէպ օլունմուշ օլան չու աթիտէքի մէքթուպու տա- խի այնէն պէեան իտէրէք, տէլիգան- լըլարըթթ թարաֆըթտան զուհուրա կէմիշ օլան մէգատիւրինալըլը սէնա իս էրիք:

1873 փետ. 23 Պէնկիւն աշ ... Խմբագիր,

Մեր սիրելի բարեկամներէն Յովա- կիմ էֆէնտի Պ. Բէրէստէճեանի հեղի- նակած ԱՌԵՏԻՊ ՊԱՏՐԻԱՐԻԹԻ թատեր- գութիւնը՝ որոյ վսեմութիւնն ու գե- ղեցկութիւնը առաջին կարգի թատե- րակաղերու դասը բարձրացուցած են զայն, առաջին անգամ ներկայացուած ատեն ինչպէս բոլոր հանդիսատեսաց գոհունակութեանն ու զմայլման՝ այն- պէս ալ գրեթէ բոլոր բացակայ թա- տերասիրաց հետաքրքրութեան ու փափաքանցը արժանացած է:

Այսպիսի ընտիր թատերգութեան մը ներկայացումը դժբաղդաբար ան- պատեհ օրուան մը հանդիպած ըլլա- լուն համար բազմաց բացակայութեա- նը մեծ իրաւունք տրուած ըլլալուն կը խնդրեմք Գալէմճեան էֆէնտիին որ քիչ օրէն կրկին ի հանդէս ելնէ այն հատընտիր խաղը՝ որոյ ակնատես գտնուիլը ինչպէս մեզ նոյնպէս նաև համայն ազգայնոց մեծ իղձն ու փա- փաքն է:

Յուշադրով որ պիտի բարեհաճիք հիւ- րընկալել երկրորդ Զեր ազգօգուտ լը- րագրոյն մէկ անկիւնը:

(Խմբագիր)

ԹԱՏՐՈՆ ՕՍՄԱՆԻԷ

Ի ԿԵՏԻՎ ՓԱՇԱ

ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ Յ ԷՖԷՆՏԻ ՎԱՐՈՎԱՆԻ

ԱՐՏԱՂՈՅ ԿԱՐԴԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԻՔԵՂ ԵՐԵՎԱՆԹ

1873 փետրուար 24 Շաբաթ գիշեր Ժամ 3

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԻՄՄ ՆԵՐԻԱՅԱՆԱԼԻ

ԱԶԱՏԻ ՍՐՄԱՐԱՅ

Կ Ա Մ

ՄՈՒՐԱՑՈՂՆ ԱՏՈՎՄ

Թատրերգութիւն ի հինգ արարս և յերիս պատկերս

Հեղինակութիւն Պ. Ե. Մ. Չափրաստեան

ՊԱՐ ԱՆԳՂԱՅԻ ՆԱԻԱՍՏՈՒՆԵԱՅ ՊԻՐԻ ձևացնեն յո ձիւտ և Օր. Սաթիկի փոքրիկ աղջկունք

Ընդ խնամատարութեամբ Պ. Մ. Չափրաստեանի

ՊՈԼՍԵՏԻ ԿԱՏԱԿԱՆՕՍԻՔ

ԶԵՔԵՐ ՄԵՐԿԵՐ ԵՒ ՄԵԼԻՏՈՍ ԱՂԱ

Չաւեշտ ծիծաղաշարժ ի մի արար

Տաճկախառն լեզուաւ

Հեղինակութիւն Պ. Ե. Չափրաստեանի

ՉՄՈՒՍԵՒՆ ՆՈՒԷՐ ՄԸ

Խեղկատակ պար (քանքան)

Հեղինակեց Պ. Ե. Մ. Չափրաստեան

ՀԱՃԸՆՏԱՆ ՄԷՔԹՈՒՊ

Հաճն 29 յունի. 1873

... Խմբագիր,

Մեր նախորդ գայմագամ Ղալիպ պէկի օրով միայն հանգստութիւն տե- սաւ Հաճն. միայն ես արդար բարե- կամ և պաշտպան գանուեցաւ մեզ. այս քաղաքին մէջ կառավարութիւնը ոտք դնելէն ի վեր միայն Ղալիպ պէկի զՀաճնցիս սիրեց և խնամեց քաղցրու- թեամբ, բայց հազար աւաղ, զի նորա կառավարութիւնը երկար չի տևեց. հազիւ տարի մը մնաց նա ի Հաճն, և ահա նորա հրաժարման բօլն հո- սաւ մեզ. ստիպուեցան Հաճնցիք թողուլ որ երթայ այն պատուական անձը, որ բերէր իւր բրած էր իրենց (զորս մի առ մի գրած եմ Ձեզ ասկից յառաջ) և անոր տեղ զրկուեցաւ Սե- բաստացի Աճմէտ էֆէնտին, որ երեք ամսէ ի վեր կը վալէ քաղաքիս գայ- մագամութեան պաշտօնը, և սակայն այս երեք ամիս բաւական եղած է մեզ ծանուցանելու իւր կարողութիւնը, վասն զի ասոր օրով սկսան նորագուիլ այն հին բունութիւնը որոց համար շատ ու շատ բողոքեց Հաճն, և որք Ղա- լիպ պէկի օրով մոռցուած էին. կե- րեայ թէ սա բացարձակապէս հրաման տուած է զապթիյէներուն որ տու- քերը հաւաքելու համար հասարակու- թիւնը ուղաժնուն չափ ծեծեն. նոքա ալ ամենայն ճշգրութեամբ կը գործա- ծեն իրենց այս ազատութիւնը, և թէև բազմիցս ծեծուողէն արիւն ել- լելը տեսնուած է, բայց երբեք ստակ վասն զի խեղճը եթէ ունենայ, առանց ծեծի ալ կը վճարէ: Զապթիյէները նոյն իսկ կառավարութեան ալաւտին մէջ մարդ կը ծեծեն, և երբ կառա- վարութեան հայ անդամները այս մեծ անկարգութեան դէմ կը բողոքեն, գայմագամ դանձը կը լռեցնեն. Եսիզ գարըշմայըն ըսելով:

Ջրօրհնեաց (Երեւոյեան օրը Հաճն- ցիք եկեղեցական հանդիսի շնորհեաց կերթան Հաճնոյ առջևէն անցնող գե- տին վրայ) հանդիսի օրը՝ երբ արա- րողութեանց լմինալէն յետոյ քահա- նայք մեկնած էին, և դեռ ժողովըր- դեան մեծագոյն մասը հոն էր, քանի մը զապթիյէներ և ուրիշ խել մը մար- դիկ շրին եզրը հաւքուելով՝ քահա- նային ըրած շարժումները կընեն, ջու- րը կը խաչակնքեն ամենայն ծաղրանօք և խայտառակութեամբ որոյ ակնա- տես կըլլայ ժողովուրդը: Ընչդ նոյն օրերը զապթիյէ մը Ս. Գէորգ անուն եկեղեցւոյ տաճարին մէջ կը մտնէ և հոն ժամերգութեան միջոցին աղօթքի կեցողներէն մին բռնի դուրս կը հանէ կը թափէ, Այս երկու եղելութեանց համար իտարէի ժողովոյ հայ անդամ- ներէն Գալուստ էֆէնտի թուր-Սար- գիսեան սաստիկ բողոք կը բառնայ և արդարութիւն կը պահանջէ գայմա- գամէն. սակայն ի մեծ զարմանս իւր և այլոց, սա պատասխանը կընդունի. «չօրպաճը, օ սէնին գարըշմագ իշին տէյիլ տիր», ասոր վրայ Գալուստ է- ֆէնտի կը դադրէ ժողովի գալէն, և քանիցս իրեն զրկուած մազպաթաններն

ալ առանց կնքելու ետ կը դարձնէ գայմագամին:

Արդէն կը ճանչնար մեր համբաւա- ւոր միւլթիթին, որուն ոչ Պատրիարքա- րանք, ոչ միւլթէսարքիս, և ոչ վի- լայէթը չի կրցան բան մը ընել, թէև Հաճն ամբողջ բիւրիցս բողոքեց այս մարդուն դէմ, սոյս անձը միայն Ղա- լիպ պէկի օրով քիչ մը սանձուեցաւ, վասն զի սա արդարութեան գաւազա- նաւ յար կը բախէր նորա գլուխը. իսկ այժմ Ղալիպ պէկ չկայ, և նոր գայ- մագամին ընթացքը մեծ քաջալեր ե- ղած է միւլթիթին, որ այժմ նոր ոգ- ւով սկսած է իւր ճամբան շարունակել, այս վիճակին մէջ է Հաճն, որ ինչ- պէս կը տեսնէք, գոհացուցիչ չէ:

Կիւլիկիոյ կաթուղիկոսին ալ ընծաց- քը զարմանալի կերեալ մեզ և ազգա- վընաս, վասն զի սա եօթն ութ ամիս է որ Սոյ Եթիոպէն հեռի աստանդա- կան կը շրջի, վասնք բողոքովին քոց, միաբանութիւնն անգոյ և անուանա- կան, ժողովուրդն անհովիւ, և ասոնց մէ յառաջ եկած չարիքն անթիւ. վա- նք որ արդէն փրատակաց կոյտ մը դարձած էր Նիկողոսի օրով, հիմայ ա- ւելի գէշնալու վրայ է, վասն զի դար- մանաղ չունի, կըսուի թէ այժմ Նորին վեհափառութիւնը Այնթապի մէջ է, սակայն հոն ինչ կընէ, և ինչո՞ւ չի գար Սիս, իւր աթոռը, ասոնք անծա- նօթ են մեզ. ինչ որ ալ ըլլայ, ըստ մեզ անհրաժեշտ պէտք է որ Նորին վեհափառութիւնը ի Սիս, իւր աթոռ- ուր դառնայ:

Հաճնոյ առաջնորդ Գեր. Պետրոս արքեպիսկոպոսն ալ ի Տիւրիկ կը գըտ- նուի կաթուղիկոսական հրամանաւ, որով Հաճնոյ պէս ընդարձակ վիճակ մը անհովիւ մնացած է ի՞նչ ամսէ ի վեր, հեռեալար նորաղանդ գայլեր մուտ կը գտնեն ժողովուրդեան մէջ: Վերջապէս, մեծարգոյ տէր, Հաճն օր օրի վատթարանալու վրայ է, թէ նիւթապէս և թէ բարոյապէս:

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻԱԼԷՐ

ՃԻՄՆԱՆ

Բարիս, 6 մարտ

Օլունդար գոմիսիւնուն գալէ- մէ այժմ օլունդու գանուն լայնհասը- նէն իւր իքի պէնտիլէրի, միլլէթ մէճի- սի թարաֆըթտան գապուլ օլունտու:

Մ. Թիւրքի սալը կիւնիւ օգուտու- ղու նութգտան տօլայը հիսս իլլէտիյի եօրկունլուղու պու կիւն իւղէրինտէն քեամիլէն տէֆ օլունլ տուր:

ԻՍՐԱԵԼԻԱ

Մատրիտ 6 մարտ

Մէճիսին թէճէմիւ իթմէսինտէն մուլագագաթ սուրէթտա սարֆը նազար իլէ, գանուն վազ իտիճի պիր մէճիս նասպը զըմնէտա հիւքիւմէթին թա- սարրուֆունա, մէճիս գարըլը կէլմէք- տէ տիր: Տիկէր թարաֆտան, էկէր պու թասափլուրու, մէճիս գապուլ իթմէէէէէք օլուր իսէ, հիւքիւմէթ իսթիֆա իտէճէք, վէ եախօտ, մէճ- լիսի տաղըթաճագ տըր:

Գարապիւնա թաշըր Գ. սաքէր, ճիւլ- րալթար եագընլարընտա Գարոս թա- րաֆտարլարը իլէ պիրէլէթիլէր, Շէհ- րիմիլին սօգագալարընտա ուլղունսուգ- լուգ վուգու պուլուր տէյի գօրգուլ- մագաա տըր:

ԱՄԷՐԻԿԱ

Նիւ-Եօրք 6 մարտ

Նուլլէ Օրլէանտան թարաֆըթա պիւտիլլէտիլինէ կէօրէ, տիւնքի կիւն

Եանլը պիր անլալըլա շէհրին սօ-
գազլարընտա մահաֆըղ աքըրէր ի-
լէ զապլիթէլէր պէյինտէ գազլա-
վուգու պուլուպ, նիզադիքէ ասքը-
լէրին միւտալիթէսինէ լիւզու մէ-
րինմիւլ տիւր. ասալիլ հալ իստէ
կլէտի:

ԱՎՍԹՐԻԱ-ՄԱՃԱՐ

Վիեննա 6 մարտ

Ինթիմապ ուսուլինճէ իճրա օլու-
նան իսլահաթ, պու կիւն մէպուսան
գաւարաքը թարաֆընտան թահսին օ-
լունաու, Լէհլի մէպուսար հաղըր տէ-
յիւ իսիլէր:

ԼՕՐԻԻԻՄ ՄԵՍԷԼԵՍԻ

Աթինա 5 մարտ

Սէրբիէրի գուլմաւնետաք, Լօրիւմ-
տէ մթապարըք օլտուղու եէրլէրի վէ
մատէլէրի, քէզա հուգուգ ու վէզա-
յիֆինի տիկէր քիմէսնէլէրէ թէրք իթ-
միլ օլտուղունտան, Ֆրանսա վէ ի-
թալեա սէֆիրլէրի պուստան պէօլլէ,
քէնտի հիւքիւմէթլէրին, Լօրիւմ
մէսէլէսինտէ պիր մէսֆաթլարը պու-
լունմաաղը, վէ պու սուրէթլէ, Լօ-
րիւմ մէսէլէսինտէ հալ ու թէսվիլէ
իսիլմիլ օլտուղունտա պիւտիլմիլ տիր:

ԹԻԻ Ճ Ճ ԱՐԻՅԻ

Լիվորուլ 8 մարտ

Միտլինկ Նիու Օրլէանս բաւուղու,
բէնա 10
Տօլարա էյի ճինս 6 3/4
Պու կիւնքի սաթը 12,000 պալէա
Բիսպա գալի

Լոնտա 8 մարտ

Աֆիօնն կիւնլիք ֆիւթը 28
Թիֆթիգ 38
Չաթ իրէյի, իւլլինճիւ ճինս 27
Ճիւրի, կիւնլիք ֆիւթը 7 1/2

ՏԱԽԼԻԹԻ

Սազը Սուրիա վիլիի Սի պհի բա-
շա հազըթլէրի, Չաթը հազըթլի
Շահանէնէ, զայլթ ալէա ճինստէն օն
բէս արապ աթը հէտիքէ իթմիլ տիր:

— Իլլիտ տէմիր Եօլունտա իլլէմէք
իւզը, պու հաֆթ, Բարիստէն պիր
գաթտը չըմէնտըքէր արապալարը կէ-
միլ տիր: Մէզըլի գաթտը, պէշ գը-
թա արապտտան իպարէթ օլուպ, պի-
րիսի, Չաթը հազըթլի Շահանէնէ,
պիրիսի, վիւքէյի ֆիլաւ հազարա-
թընա, պիրիսի, Չաթը հազըթլի Շա-
հանէնէմալթի մէվլէտինէ վէ տէօր-
տիւնճիւսի, խըտմէթլէր վէ երիւ-
լէրէ մախսուս օլտուղու կիպի, պէշին-
ճի իսէ, եէմէք եէմէք իլլին պիր սա-
լուն տուր: Պու արապալարտան պիրի-
պիրինէ կիտիլի կէլինի:

— Ֆէնէրտէքի Բու մէքթէպի մի-
լիլէսի միւտէրիսի վէ պաշ միւտիլի
Մ. Բաֆանի, 700 քիթապտան միւ-
րէքէպ օլան քիւթիւպաւանէսինի,
վաթանը օլան Նէվլէհի մէքթէպիսէ
իհտա իլլէմիլ տիր:

— Ինկիլթէրա գօնսօլսու Սըր Ֆի-
լիք Ֆըրանչիս, մէգունէն վէ մուվադ-
գաթէն ինկիլթէրաւա կիթմէք իւզ-
րէ, պու կիւն Եօլա չըգաւաք տըր:

— Եէնի Բուսիա կուվէրնէօրի եալէ-
րի հարապ ժէնէրալ տը Գօթէպիւ,
մատամաք իլլէ պէրապէր, բաղալի-
թէսի կիւնի Տէրաւաթէթ վասը օ-
լուպ, թէպտիլի ապ ու հէվա զըմնը-
տա, էվլէլիսի կիւն Նաբօլիէ կիթ-
մէք իւզը եօլա չըգաւաք տըր:

— Կէլէն սէնէ Ալտըն վիլաւէթիւ-
տէ պիր չօգ պուսնուղու հալլալարըն
թէլէթ օլմապընա սէպէպ օլան պիր նէ-
վի պուլաղըք խապթաղըք, քեւմի-

լէն տէֆ ու իզալէ օլտուղու, մահէլի
հալաւտիսինտէն տիր:

— Բուսիա Նէհրի Իլլէրինտէ թիւ-
թիւն գալըրլէսաքընէն էօնիւնիւ ալ-
մաք իւզը, Ուլահ պուղտան հիւքիւ-
մէթիւնի, պիր գըթա թօք տուպաք
սաթըն ալմաք Նիլէթիստէ պուլուն-
տուղու, Պուքէշտէն պիւտիլմիլ
տիր:

— Մ. Լուի Մէրթօն, Եադընտա իս-
թանպօլտա պէլլէնմէքտէ տիր: Միւ-
մալիլէյհին պուրաւա կէլմէսի, պէօ-
յիւք պիր իսթիգրաք ագտիստէն տօ-
լաւ տըր տէյի զանն օլունուր:

— Չէվրա զազէթաքընտա օգուն-
տուղունա կէօրէ, Աճէմ քէօրֆէլին-
տէ ինկիլիգ բօսթա վաթօրունու պա-
սանլարտան իքի Նէֆէրի տալիս, պու
քէրէ, իրանըն հիւքիւմէթի մահէլի-
եէսի թարաֆընտան ալաք ու կիրիֆթ
օլունմիւլ տուր:

Շիմտիէ գաւար, իլ պու հալ-
տուտուղա գալըքանլարտան 32 նէ-
ֆէրի ալաք ու կիրիֆթ իսիլիպ, եէտ-
լէրինտէ 218,000 զշ. պուլունուպ, մէպ-
լաղը մէպուր, Պաթաթաք ինկիլիգ
գօնսօլսաւանէսինէ թէսլիմ օլունմիւլ
տուր:

— Իլլիտտէն Եազըլտըքընա կէօրէ,
ուսուրու Նաֆիա Նազըրը բաշա հազ-
րէթլէրի, ալաֆրանկա մարտ 3 տէ իզ-
միտէ վասը օլունուր: Բաշայի միւ-
լարիլէյհ հազըթլէրի, իլլիտին հա-
վասըն պօղան վէ սըթմա իլլէթիսի
էքսիքսիլ իտէն թուղալարը գու-
րութտուրմաք Նիլէթիստէ պուլուն-
տուղալարըն պէեանէ, էհալինի մէմ-
նուսինէթի աղիմիսի մուհիւ օլունուր
տուր:

— Ալլիտտաքի սալթանաթը սէ-
նիէն սէֆարէթլանէսի պիրինճի սըր-
քըթիլի Զիա պէյ հազըթլէրի, մա-
հէլի մէմուրիսինէթիսի միւթէվէճիհէն
չարէնպիս կիւնի հարէքթի իթմիլ
տիր:

— Ալլիտտէ գուլմաւնետաքընտա
ղըթըլաւաղը, Եալանտ չըգաւաքըն
տուր:

— Գահրէտէն ալլան պիր թէլէկ-
րաֆ մաէլինէ Նէզարէն, խըտիլի Մը-
սըր հազըթլէրի, մայիս ալլանտա Տէր-
սաւաթէթ կէլիպ, պաւէհիւ, Չաթը
հազըթլի թաւաթլիլէրի իլլէ պիրլիք-
տէ, Վիլէնա էքսթրաիսիտունու սէյր
ու թէմաշա իլլէմէք իւզը, Վիլէնա-
եք թէլիլի պուսուրաւաղըք իթմիլ:

— Կիրիտ ճէզրէսինտէն Եազըլտը-
քընա կէօրէ, Գանտիսնըն գըթըլարըն-
տա պէօյիւք պիր ֆուրթունա վուգու
պուլուպ, 3-1/2 կիւն միւթէմաթիէն
տէվաթ իթմիլ վէ ալտը սըրտը քէ-
սիլմէքսիլի շիտտէթլի պիր Եազըլտը
Եազըլտը, Մէզըլի ֆուրթունտա
տէնիգտէ պիր թազըմ կէմի զարգ օլ-
մուլ տուր տէյի գօրգուլմաքտա տըր:

— Թըրապընտան շու վէճ իլլէ եա-
զըլտըք տըր:

Գարաշէնիլի ճէնուպի սէվահի-
լինտէ շիտտէթլի պիր ֆուրթունա զու-
հուր իտիպ, վիւտըլարըն 26 սընտա
թըրապըն բիլիւհաճընտա իլլէ գըթա
Եէլլէնլի մալունա զարգ օլտու: Մէզ-
քիւր մալունալարտա պուլունան 25
թալիֆէլէրտէն աւճաք իլլէ Նէֆէրի
գուրթուլտու:

— Պարալի Պոսթօրտա օգունտու-
ղունա կէօրէ, Պապը ալի տալիս, սա-
յիւ հիւքիւմէթլէր կիպի, իսթանբուտա
ճիւմհուրիսինէթ գալիլէն թէմէլ թուլթ-
տուղունտա իսթանբու ճիւմհուրիսինէթի-
նի թանքաւաք իթմիլ:

— Օսմանլը վէ իրան հուտուալ-
ընը թալիլի իլլէմէք իլլին, Եազընտա
մախսուս պիր գօմիսիս իլլամ օլունա-
ճաք տըր:

— Հիւքիւմէթի սէնիէն իլլէ Ալման-
Եա իմէրաթօրուղու միւնէսինտէ պիր
թիւհարէթ ահտնաւէսի ագտը զըմնըն-
տա ալլան մուսապէրաթ, պաշա
չըգաւաք իւզը օլուպ, Պարալի Պոս-
թօրուն պէեանէն կէօրէ, Պապը ա-
լի, օլ պապտէ պէօյիւք միւսաւաթէ-
լէր իթմէքտէ իթմիլ:

— Տիւնքի կիւն, սաթթ 10 1/2 բաւ-
տէլէրինտէ, Գալաթաթա թօքնուլար
ճաւտէսինտէ վազը Ամէրիգա գազի-
նօսունուէն էօնիւնտէ իքի Նէֆէր Միւս-
լիւման կէմիլիլէր, հէր Նապըլա պէյն-
լէրինտէ պիր մուտաղա չըգաւաքաք,
պիրիսի տիկէր թէֆիգինի պըլաղլէ ու-
մուղունտան վուրուպ, ֆէնա սուրէթ-
տէ Եալաւաթը, վէ սնիտէ Եազընտա
պուլունան ճիլլիթ խաթալանէսինէ
կէօթիւրիլէրէք, թէտալիսինէ պա-
զըլտը իսէ տէ, Եալաւաթընա իւմիտ
Եօք տըր: վէ գաթիլի մէրգուլմ տէր-
տէսթ օլունուպ, Պէյօղու միւթէսար-
ըթըլըքըն կէօթիւրիլմիլ տուր:

— Ալմանա սէֆիրի Մ. Գէօտըլ ճէ-
նապլէրի, Թաքսիմտէ վազը Անաք բա-
շա մահէլլէսինտէ, Ալմանա սէֆարէթ-
լանէսինի ինչա իթտիլմէք իւզը 20
պին ալլան գաւար եէր սաթըն ալմը
տըր:

— Չապլիլէն միւլիլի իլլէթ բաշա
հազըթլէրի, պէրապէրինտէ թէրճէ-
մանը օլտուղու հալտէ, Բէնճէնպիս
կիւնի, Պէյ օղունա կէլէրէք, Պը-
րանսա, ինկիլթըրա, Բուսիա վէ Ա-
վըսթիւրա-Մաճար սէֆիրլէրինէ վիլի-
թա վիրմիլ տիր:

— Իրանտա զուհուր իտէն պուլաղըք
խաթաթըլարըն էվրօպաւա սիրաւ-
թիլի մէն իլլէմէք թարիգլէրի իւզէ-
րինէ մէվլէրէթ իլլէմէք իւզը, Եա-
զընտա, հէր միլլէթ վէքիլլէրինտէն
սիւրէքէպ օլարաք, Պապը ալիտէ
պիր գօմիսիս թէճէմիլ իտէճէք տիր:

— Պու քէրէ, վալիլէրէ էմիսամէ-
յի սաթի կէօնտէրիլէրէք, պունտան
պէօյլէ, մէմալիք մահրուստէ Եօլ-
նուլուգ իտէն աւաթարըն Եէտլէրին-
տէ թէքքէրէ պուլունմաւալա պէօյիւք
տիւղաթ իլլէմէլէրի թէնպիս օլուն-
մուլ տուր:

— Սապըք թուլա միւթէսարըքը
խաթալի պէյ հազըթլէրի, մէքթէպի
սուլթանիէն, Բուլմէլի գուլարընտան
Եիւզ Եէտի ճինս գուլ հէտիէն իլլէմիլ
տիր:

— Գուտսը շէրիֆտէն ալլանան պիր
թէլէկրաթէն մաէլինէ Նէզարէն, տէր
Գուրիէ, կէլէն ճոււմ իրթէսի կիւնիւ
Բուլ Արապալարը Ս. Յակոբ քիլիսէսի
ճէպըն, Բուլ բաթապարընա թէսլիմ
օլունմուլ վէ Արապալար, քիլիսէսին ա-
նախթարընը վիլմէք իսթմէտիք-
լէրի իլլին, ասքէլլէր, գաթուսու գը-
րըպ իլլէր կիրմիլլէր վէ քիլիսէտէ
պուլունան պիր թազըմ էքեալար գալ-
տըրըլտըք տըր:

— Էվլէլիսի կիւն, Սալիս բազա-
րընտա բօլիս թարաֆընտան պիր սա-
պըգալը ալաք ու կիրիֆթ օլունուպ,
ճէպլէրի ալալթըլտըքտա, պիր չօգ-
թալլան պուլունմուլ տուր:

— Ժուրնալ տը Պիւգարէսթ զազէ-
թաքընտա շու վէճ իլլէ օգունմուլ
տուր:

Ալթանա վէա, Գօնսթանիլի Ա-
թանա, վէ Ժան Աթանաք Նամ իլլէ
Նէֆէր Բուլմար, իքի ալ էվլէլինտէն
տիւլիսինալիսթիլարէ իթտիլտէն սօն-

րա, բիւր սիւհ օլարաք, Պուքէշտէ
սաթին կապրիլ Նամ բաթաքըն խանէ-
սինէ կիտէրէք, մէրգուլուն պին տէտ
ալթունունու չալմաւա գաւար վիրիլ-
լէր: Բաթա, քէնտի վաթանը օլան
Պուլարիսթանտան Եէնի կէլմիլ իտի:

Կէլտիլի կիւնիւն ալալմաքը պու իլլէ
հալտուտար, բաթաքըն խանէսի էօ-
նիւնէ կիտիպ, գաթուսու գաթալը
պուլտուղալարընտա Բէնճէրէսինէ վու-
րուլար. բաթա, պունլարա, Նէ իս-
թէրսինիգ տէյի սիւալինտէ, մէմէք-
թիլիլտէն պիր լմէքթուպ կէլմիլ օ-
լուպ, սիլլէ թէսլիմ իտէճէյիլ տէր-
լէր: Պունուն իւզէրինէ բաթա, գա-
թուսու ալար վէ հալտուտարտան ի-
քիսի իլլէրի կիրիպ, իւլլինճիւսի իսէ,
տէօրթ թարաֆը կէօզէթլէմէք իլլին
տիւլարընտա տուրուր:

Բաթա, հալտուտար իլլէ պիր գալ-
չիֆթ լազըրալ իթտիլտէն սօնրա,
տիւլարը չըգաւաք իսթէր իսէ տէ, հալ-
տուտար պըրա գաթալը իւզէրինէ հիւ-
ճուլ իտէրլէր, պու արա, խանէտէ
կիլլէնմիլ օլան իքի Նէֆէր չալմուլ,
մէյտանա չըգալ, խըրաղալար տէր-
տէսթ իթմէք իսթէրլէր, խըրաղալար-
տան պիրիսի, գաթալը իլլէ գալըք օլ-
մաւա գալըքըն իսէ տէ, չալմուլար-
տան պիրիսի, ըվլլլլլթ թապանճաթ-
նը չէքտիլի պիրլէ, սօլ էլիլի Եաթա-
լար, վէ սնիտէ էլլէրինի արգաւաթա
պաղալար, արգաւաթալար տալի
տէրտէսթ օլունարաք էլլէրի արգալա-
րընա պաղալար:

Պունլարըն իւզէրինտէ իքի գաթա
իլլէ պիր տէ գուլաք չէքլինտէ պէզ
բարչաք պուլունմուլ տուր, բաթա
պաղըրալ չաղըրալընտա, մէքքիւր
պէզ բարչաք իլլէ բարաք պօղաւաթ-
յար իթմիլ: Նասը օլուպտա, խանէտէ
իքի Նէֆէր չալմուլ պուլունմուլ տուր
տէյի մէրաք իտիպ սիւալ իտէլլէրէ,
խըրաղալարըն թէֆիլլէրինտէն պիրիսի
արգաւաթալարըն զամալալարընտան
բաթաքըն, խանէսինէ իքի Նէֆէր չա-
վուլ կէթիլթմիլ օլտուղունտա պիւտի-
րիլիլ:

Ի Լ Ա Ն

1289 սէնէսի Բուլմի մարտ Եիլիլ-
միսինտէ Եանի ալաֆրանկա 1873 Նի-
սան իպթիտաքընտա Զարըլանէի ալի-
րէտէ գուրաք քէշիտէ օլունաւաք
Բուլմէլի տէմիր Եօլու թահվիլթընըն
հիսսէի իգրաւիէ պիլլէթլէրի էմիլիլթ-
լի չարթլար իլլէ պէհէրի պէշ զաւա-
թըլը իսթանպօլ քէօրիւ գաղըքըն-
տա Եէնի ճամի գաթուսը Ն. 75 մաղա-
զամըքտա:

Քէզա Բուլմէլի տէմիր Եօլու թահ-
վիլթընըն պիրինճի վէ իքիսին թէր-
թիլլէրի իլլէ թարալալ հիսսէլլէրի վէ
էվրօքընըն հէր Նէվլի գուրալը վէ ֆա-
յիլի պիլլէթլէրի սաթըլըր:

Չիքը օլունան պիլլէթ վէ գուրօն-
լէրինտէն ֆիրուլթ իտէն տալի օլուր
իսէ, միսալիպ պիր սըթթօ իլլէ սա-
թըն ալլըք:

Ղուկաս Երկանեան

(Ն էվ ի Յ Լ)

ԲՈՒՍԻԱ

Նէպոլիէն ՄՈՒԶՍԻԵՄԵՍԻ

Մահէմէ, Բէյիսի էվլէլ Մ. Տէ-
Եէրին թահթը ըրաւէթիստէ պուլուն-
մաղտա տըր: Հիւքիւմէթ թարաֆըն-
տան Մ. Ժուքթի, միւտաթի սըֆաթը
իլլէ հազըր պուլունմաղտա օլտուղու
հալտէ, միւտաթիսի ալլէյհ Եանի ալլէ
օլունան իսէ, քէնտիսինի մուհաֆաղա
իթմէմէնէ Նիլէթի գալի իթմիլ օլ-

